

**AN EVALUATION OF IDIOMS AND
OTHER WORD GROUPS IN OXFORD
DICTIONARY OF IDIOMS (I)**

**Oxford Dictionary of Idioms Adlı Sözlükteki Deyimler
ve Deyim Olmayan Söz Öbekleriyle İlgili Bir
Değerlendirme I**

Necmi AKYALÇIN¹ & Sercan Hamza BAĞLAMA²

Abstract

The objective of this study is, in the light of the arguments of a number of previous academic studies in the field of idioms, to examine and present the criteria of classifying a word group as an idiom. The idioms starting with A and B letters in Oxford Dictionary of Idioms were, in this regard, selected, while the other words groups which cannot be classified as idioms were omitted. Despite the fact that the cover page of the dictionary claims to include only idioms, the back cover states that the dictionary also consists of proverbs and other word groups; however, there is not even a single explanation or sign pointing out whether the entry words in the dictionary are idioms or proverbs or word groups, which creates a problem for readers. Therefore, this study, which is not limited to the idioms starting with A and B letter, also aims to suggest some solutions for this problem in detail since recent dictionaries in our country focus on idioms, proverbs and reduplications separately and classify each word group through indexes. However, this is not the case for word groups in Oxford Dictionary of Idioms, and every word group, irrespective of their types, are presented with no description and commentary.

Keywords: Oxford dictionary of idioms, idioms, proverbs, word groups.

Özet

Bu çalışmada, bir söz öbeğinin deyim olarak değerlendirilebilmesi için anlamsal olarak hangi özellikleri taşıması gerektiği irdelenmiş ve daha önce yapılmış olan çalışmalardaki deyimlerle ilgili saptamalar ışığında deyim olması gereken bir söz öbeğinin nitelikleri açıkça ortaya konmuştur. Bu bağlamda Oxford Dictionary of Idioms (Second Edition, Edited by Judith Siefring, New York: Oxford UP, 2004) adlı çalışmadaki A ve B harfleri altında verilmiş örneklerden deyim olanlar seçilmiştir. Aynı harflerin altında madde başı olarak verilmiş diğer söz öbekleri ise deyim olarak değerlendirilmemiştir. Ön kapağında açıkça "Dictionary of Idioms" yani "Deyimler Sözlüğü" yazan bu sözlüğün arka kapağında sözlüğün içinde atasözleri ve kalıp sözler de olduğu söylenmiştir. Ancak sözlüğün içinde sunulan söz öbeklerinin deyim mi, atasözü mü yoksa kalıp söz mü olduğuna ilişkin bir açıklama yapılmamıştır. Bu durum bir sorundur. Çalışmamızda bu sorun ortaya konmuş ve yapılan değerlendirmeler ışığında çözüm yolları önerilmiştir. A ve B harfleri ile sınırlı olmayan bu çalışmanın devamında ortaya konacak makalelerde çözüm yolları bir bütünsellik içerisinde ayrıntılı

¹ Yrd. Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi. Fen Edebiyat Fakültesi. Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi.

² Araştırma Görevlisi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi. Fen Edebiyat Fakültesi. Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü.

olarak sunulacaktır. Son dönemde söz öbekleri bağlamında ülkemizde çıkan sözlüklere bakıldığında deyimler, atasözleri, ikilemeler olarak ayrı ayrı oluşturuldukları görülmektedir. Hatta bu konuda kalıp sözlerle ilgili yapılan çalışmalarda, kalıp sözlerin ayrı bir bölümde dizin olarak da verildiği görülmektedir. Çalışmamızda materyal olarak kullanılan Oxford Dictionary of Idioms adlı çalışmada ise bu durum tam tersidir. Söz öbekleri olarak tüm türler bir arada verilmiş. Anahtar Kelimeler: Oxford Deyimleri Sözlüğü, deyimler, atasözler, kalıp sözler.

Giriş

Bu çalışmanın evrenini oluşturan deyimler ile ilgili olarak Türkiye’de yapılmış olan çalışmalarda şöylesi tanımlamalarla karşılaşılmaktadır:

“Bir kavramı, ya çekici bir anlatımla ya da özel bir yapı içinde belirten ve çoğunun gerçek anlamlarından ayrı bir anlamı bulunan kalıplaşmış sözcük topluluğu ya da tümce” (Aksoy, 1988: 52).

“Genellikle gerçek anlamının dışında kullanılan, anlatımı daha güzel ve etkileyici yapan, toplum tarafından ortak olarak benimsenen kalıplaşmış sözlere deyim denir” (Hengirmen, 2007: 7).

“En az iki söz varlığından oluşan ve gerçek anlamları dışında mecazi anlam ile pekiştirilmiş bulunan kalıplaşmış söz öbeği ya da deyiş” (Parlatır, 2008: 1).

“Çekici, çarpıcı, yoğun bir anlatım özelliği taşıyan ve çoğunun gerçek anlamından ayrı bir anlamı bulunan kalıplaşmış söz öbeklerine deyim denir” (Bilgin, 2006: 57).

“Anlatıma akıcılık, çekicilik katan çoğunun gerçek anlamından ayrı bir anlamı bulunan genellikle de birden çok sözcüklü dil ögesi, kalıplaşmış sözcük topluluğu” (Püsküllüoğlu, 1995: 7).

“Deyimler, düşünce, kavram, nesne ve kişilerin durumlarını, özelliklerini yansıtmak için kullanılan ve gerçek anlamın dışına çıkmış özel anlam/anlatım boyutuyla kalıplaşmış söz öbekleridir” (Akyalçın, 2012: 10).

İngiltere’de yayımlanmış olan *Longman Pocket Idioms Dictionary* adlı deyimler sözlük çalışmasında deyim olan söz öbekleriyle ilgili şöyle bir tanımlama yapılmıştır:

Deyim, içinde bulundurduğu sözcükler tek tek ele alındığında her bir sözcüğün sahip olduğu gerçek anlamdan farkı anlama gelebilecek sözcükler grubudur. Kendimizi canlı ve ilginç bir şekilde ifade etmemizi sağlayan deyimler dile renk katar. Deyimleri arkadaşça sohbetlerden iş toplantılarına ve resmi yazılı kaynaklara birçok durum için kullanabiliriz. (2002: v)

Yukarıda hem yurtdışı hem de yurtiçi çalışmalarda ortaya konmuş tanımların ortak özelliği deyimlerin söz öbeği olduğu, yani en az iki sözcükten oluştuğu ve öbeği oluşturan sözcüklerin gerçek anlamlarının dışına çıkmış olmalarıdır. Bir söz öbeğinin deyim sayılabilmesi için, *“küplere binmek: Çok aşırı öfkelenmek”* (Akyalçın, 2012), *“ipe un sermek: Bir işi yapmamak için bazı bahaneler uydurmak, engeller ortaya koymak”* (Akyalçın, 2012) örneklerinde olduğu gibi, anlamsal açıklamalarının ancak deyimler sözlüklerinde bulunabilecek nitelikte olması, söz öbeğini oluşturan sözcüklerin tek tek sözlük anlamlarının dışına çıkması ve söz öbeği olarak mecaz anlam boyutuna geçmesi gerekmektedir. Bazı durumlarda bir söz öbeğini oluşturan sözcüklerde yaşanan gerçek anlamın dışına çıkmış olmak da o söz öbeğinin deyim olması anlamına gelmemektedir. Şöyle ki, Akyalçın’a (2012: 13-38) ait aşağıdaki tasnif, durumu açıklamaktadır.

1) Eylem Öbekleri

Erkete durmak, gözdağı vermek, haraca kesmek, kozunu kaybetmek, sevgi beslemek.

2) Yardımcı Eylemlerle Oluşturulan Öbekler

Aklı başka yerde olmak, bebeklik etmek, fora etmek, gıcıklık etmek, ar onur olmamak.

3) Sıfat ve Zarf Görevli Görevli Sözcüklerle Oluşturulan Söz Öbekleri

Açık fikirli, açık söylemek, çözüm yolu, kuru ekmek, yarım akıllı.

4) Gerçek Anlamlı Söz Öbekleri

Göz kırpmak (Göz kapağını açıp kapamak), akşam pazarı, babası kılıklı, bir baştan bir başa, midesi kazanmak.

5) Tek Sözcükler

Akşamcı, kaşarlanmış, sudan, gözde, gedikli.

6) Argolar

Bozum olmak, fit olmak, volta atmak, madik atmak, nalları dikmek.

7) İkilemeler

Abuk sabuk, apar topar, bet beniz, delik deşik, mırn kırın.

8) Kalıp Sözler

Allah kavuştursun, gözün aydın, sabah ola hayrola, yolun açık olsun, ziyade olsun.

9) Terimler

Açığa alınmak, demir almak, kızığa çekilmek, meşin yuvarlak, sahneye koymak.

10) Benzetmeler

Adam gibi, bulaşık suyu gibi, düğün evi gibi, kukla gibi oynatmak, yabancı gibi durmak.

11) Dolaylamalar

Dört kollu/ dörtekollü tahtrevan, dünyaya gelmek, iki canlı, imam/imamın kayığı, taşlı/tahtalıköy.

Yukarıya 11 başlık altında beşer örneğin alındığı kaynaktan Akyalçın (2012: 13-38) bu konuyu ayrıntılı olarak açıklamış ve pek çok örnekle destekleyerek bu yapıların/söz öbeklerinin deyim olamayacağını ortaya koymuştur. Göndermede bulunulan söz konusu kaynaktaki 3000 dolayındaki deyim yukarıdaki kriterler bağlamında yapılan elemeler sonucunda seçilmiştir. Bu kaynağın dışındaki birçok kaynaktan olduğu gibi, kriter uygulamadan her kalıp veya mecazlı söz öbeği bir araya toplanmış olsaydı bu sayı çok fazla olurdu. Önceleri Türkiye’de hazırlanan sözlüklerde atasözü, deyim veya benzeri kalıp sözlerde bir ayrıma gidilmemiştir. Örneğin, Feridun Fazıl Tülbentçi tarafından hazırlanan "*Türk Atasözleri ve Deyimleri*" adlı yapıt 15.080 madde başından oluşmaktadır. Sözlükte, adından da anlaşılacağı gibi, atasözleri ve deyimler ve ne deyim ne de atasözü olan sözler bir arada sunulmuştur (Tülbentçi, 1963). Fakat daha sonra bu işin sözlükçülük alanında sağlıklı bir durum olmadığı anlaşıldığından olsa gerek atasözleri sözlüğü, deyimler sözlüğü, ikilemeler sözlüğü ve hatta kalıp sözlerle ilgili

çalışmalar ayrı ayrı oluşturulmaya başlanmıştır. Son durumda, Türkçede ayrı olarak ve 8 maddede ortaya konan kriterler çerçevesinde *Türkçemizin İncileri Atasözlerimiz* (2012:19-61, 1) ve 11 maddede ortaya konan kriterler çerçevesinde *Türkçemizin Anlamsal Zenginlikleri Deyimlerimiz* (Akyalçın, 2012, 13-38) ile bu türden karışıklıkların da ortadan kaldırılmasına yardımcı olan “*Türkçe İkilemeler Sözlüğü*” (Akyalçın, 2007) çıkarılmıştır. Bu konuda ortaya konan “*Türkçede Kalıp Sözler*” (Gökdayı, 2012) adlı çalışmada daha önceki çalışmalarda deyim olarak değerlendirilmiş pek çok söz öbeğinin deyim değil kalıp söz olarak değerlendirilmesi gerektiği konusunda da araştırmacılara ışık tutulmuştur.

Bu bağlamda diyebiliriz ki bugün Türkiye’de yukarıda adları verilmiş kaynaklar olarak artık deyimler, atasözleri, kalıp sözler ve Türkçede çok fazla bulunan ikilemeler konusunda ayrı ayrı sözlükler ortaya konmuştur. Bu da kalıp sözler olarak değerlendirilen söz konusu türlerin birbirine karıştırılmasının büyük ölçüde önüne geçmektedir. Kullanıcılar atasözünü, deyim, kalıp söz konusunda kaynağa başvurmak istediğinde ayrı ayrı sözlükleri kullanabilmektedirler. Bu da sözlükçülük anlamında son derece önemli bir gelişmişlik aşamasıdır. Ayrıca bu konuda derinlemesine bilgi sahibi olmayan insanlar, kaynakların ayrı olmasından dolayı bir söz öbeğinin deyim, atasözünü, kalıp söz olarak hangi kategoriye girdiği çerçevesinde sorun da yaşamamaktadır. Çünkü elindeki deyimler sözlüğünde bulunan söz öbeklerinin tamamının deyim, atasözleri sözlüğünde bulunan söz öbeklerinin tamamının atasözünü, ikilemeler sözlüğünde bulunan söz öbeklerinin tamamının ikileme veya kalıp sözlerle ilgili bir çalışmaya alınan söz öbeklerinin de tamamının kalıp söz olduğunu bilmektedir.

Bu açıklamalardan sonra, çalışmamızın özünü oluşturan ve sorun olarak değerlendirdiğimiz *Oxford Dictionary of Idioms, Second Edition* adlı çalışmada bulunan söz öbeklerine değinilecektir. Söz konusu çalışmanın ön kapağında açıkça “Deyimler Sözlüğü” yazılmıştır. Yani bu sözlüğü kitapçı vitrininde gören ve deyimlere ilgi duyan bir kişi, sözlüğü incelemeksizin satın aldığı anda içinde yalnızca deyimlerin bulunduğu bir sözlüğü aldığını düşünür; ancak sözlüğün arka kapağına baktığında, aslında bu sözlükte deyimlerin dışında atasözlerinin ve kalıp sözlerin de olduğunu rahatlıkla fark eder/edecektir. Bununla birlikte söz konusu sözlüğün salt deyimler sözlüğü değil de deyimlerle birlikte karışık olarak kalıp sözlerin de bulunduğu bu sözlükten nasıl yararlanılacağı konusu da ayrı bir sorundur. Deyimler sözlüğü değil de karışık olarak kalıp sözlerin verildiği bu sözlükten nasıl yararlanılacağı konusu da ayrı bir sorundur. Çünkü 5000’den fazla madde başı kalıp sözün bulunduğu bu sözlükte kalıp sözlerin herhangi bir yerine (başı, sonu) sözün atasözünü mü, deyim mi veya farklı bir kalıp söz mü olduğu yazılmamıştır. Başında deyimler sözlüğü yazılmasından dolayı, İngiltere’de veya İngiltere dışında bir yerde, bu sözlükte deyimlerle ilgili herhangi bir sözü/bilgiyi arayan kişinin bu konuda zorlanacağı açıktır.

Bu konuda uzman olmayan bir kişinin deyim ile atasözünü veya kalıplaşmış bir sözü ayırabilmesini sağlayacak yol gösterici bir işaret veya açıklamanın bulunmadığı, çalışmamıza konu edilen sözlükte, madde başları alfabetik sırayla deyim, kalıp söz veya atasözleri gibi söz öbekleri şeklinde karışık olarak dizilmiştir. Bu söz öbeklerinin türü hakkında karar verme işi tamamen okuyucuya bırakılmıştır. Bu durumda konuyla ilgili ayrıntılı bilgisi olmayanların yanıltma olasılığı da yüksektir. Sonuç olarak çalışmamızda materyal olarak kullanılan ve ön sayfasında deyimler sözlüğü yazan bu çalışmanın içeriğinde yalnızca deyimler olmadığı görülmektedir. Hazırlayan da zaten sözlüğün arka sayfasında bu duruma değinmiştir; ancak böyle bir değinmeyle sorunun ortadan kalkmayacağı da açıktır.

Çalışmamızda, söz konusu sözlüğün A ve B harfleri altında bulunan söz öbeklerinden yalnızca deyim olanlar ele alınmıştır. Örneğin A harfinin altında 250 dolayında madde

başı söz bulunmaktadır. Bu madde başı sözlerin içinden yapılan elemelerle bu sözlerin 58'inin deyim olabileceği değerlendirilmiştir. Dolayısıyla geriye kalan yaklaşık 190 söz öbeğinin türü veya kaçının atasözü veya kalıp söz olduğu belli değildir. Aynı şekilde B harfinde de aşağı yukarı 750 madde başından 177 adedinin deyim olabileceği değerlendirilmiştir. Bu sözlüğe bakan kişilerden büyük bir bölümünün de söz konusu belirsizlikten dolayı, sözlükteki söz öbeklerinin türünü net olarak ayıramayacağı açıktır. Oxford Üniversitesi gibi önemli bir kurumun matbaasında basılan ve tüm dünyada kullanılan bir sözlüğün böylesi sorunları barındırması büyük bir eksikliklerdir. Eserde deyim olarak değerlendirilebilecek söz öbekleri aşağıya açıklamalarıyla yansıtılmıştır.

A

- 1) Aid and abet: Yardım ve yataklık etmek
Kötü bir şey yapması, özellikle de suç işlemesi konusunda, birine yardımcı olmak ve onu cesaretlendirmek (s. 1)
- 2) Above yourself: Burnu havada olmak
Kibirli, kendini beğenmiş (s. 1)
- 3) In Abraham's bosom: Cennet-i ala
Cennet, ruhların ebedi huzur içinde yatacağı yer (s.1)
- 4) Settle (or square) accounts with some: Hesaplaşmak, kozunu paylaşmak
a) Borcunu ödemek b) Birinden intikam almak (s. 2)
- 5) Have an ace up your sleeve: Gizli bir kozu olmak
Gerekli oluncaya kadar saklı tutulan bilgi kaynağı (s. 2)
- 6) Pay your ace: Kozunu oynamak
En iyi kaynağını/becerini kullanmak (s. 2)
- 7) An Achilles Heel: Zayıf nokta
Bir kimsenin en zayıf yeri; ciddi veya ölümcül bir zaaf (s. 2)
- 8) The acid test: Değeri kesin olarak saptanan
Bir şeyin iyi ya da kötü, doğru ya da yanlış olduğunu saptayan olay ya da durum (s. 2)
- 11) Scrape acquaintance with: İkiyüzlüce davranmak
Bir kimseden bir şeyler öğrenmenin yolunu bulmak (s. 2)
- 12) Act the goat: Salağa yatmak
Aylaklık etmek; sorumsuzca davranmak (s. 3)
- 13) Read the riot act: Birinin kulağını çekmek
Birine davranışını düzeltmesi konusunda uyarıda bulunmak (s.3)
- 14) The old Adam: Günahkâr
Ahlaksız insan doğası (s.3)

- 15)** Add fuel to the fire: Yangına körükle gitmek
Bir durumun ya da sorunun, özellikle de provokatif yorumlarla, daha da derinleşmesine sebep olmak (2.3)
- 16)** Add insult to injury: Kaş yapayım derken göz çıkarmak
Kötü bir durumun daha da kötüleşmesine neden olacak bir şey yapmak ya da söylemek (s.3)
- 17)** Cast (or cut) someone adrift: Ortada bırakmak
a) Birini kontrol edemeyeceği ya da yönlendiremeyeceği bir botta ya da gemide bırakmak b) birini terk etmek ya da izole etmek (s. 4)
- 18)** Play devil's advocate: Kendi görüşlerinin doğruluğunu ölçmek için karşıt görüşlerin savunmasını yapmak
Bir tartışma esnasında istediğinin ya da düşündüğünün tam tersi yönde hareket etmek (s.4)
- 19)** Airs and graces: Küçük dağları ben yarattım demek
Birilerini etkilemek ya da cezbetmek için farklı bir şekilde davranmak (s.4)
- 20)** Up in the air: Askıda kalmak
Bir planın ya da konunun henüz çözülmemiş olma durumu (s.4)
- 21)** Walk on air: Sevinçten havalara uçmak
Bahtiyar hissetmek (s.5)
- 22)** Have people rolling in the aisles: Gülmekten yerlere yatmak
a) İnsanları kontrol edilemez bir biçimde güldürmek b) Çok komik olmak (s.5)
- 23)** Run amok: Akli zıvanadan çıkmak
Kontrol edilemez ve aksatıcı bir biçimde davranmak (s.6)
- 24)** Have ants in your pants: Götünde kurt olmak
Kıpır kıpır, hareketli olmak (s.7)
- 25)** Go ape: Çileden çıkmak
Vahşileşmek; şiddetlice heyecanlanmak (s.7)
- 27)** Apples and oranges: Elma ile armut
Birbirine taban tabana zıt iki insan ya da nesne (s.8)
- 28)** Upset the apple cart: Pişmiş aşa su katmak/ Bir çuval inciri berbat etmek
Faydalı olabilecek bir projeyi bozmak ya da statükoyu rahatsız etmek (s.8)
- 29)** Tied to someone's apron strings: Birinin sözünden çıkmamak
Birinin etkisi ve kontrolü altında olma durumu (özellikle de bir erkeğin annesinden çok etkilendiğini anlatmak için kullanılır) (s.8)
- 30)** Argue the toss: Tartışmayı inatla sürdürmek
Varılan kararı ya da yapılan seçimi tekrar tekrar tartışmaya açmak (s.8)

- 31)** Cost an arm and a leg: Servete mal olmak
Oldukça pahalı olmak (s.8)
- 32)** Give an arm and a leg for: Kazık yemek
Herhangi bir şey için gereğinden fazla ödeme yapmak (s.8)
- 33)** Keep someone or something at arm's length: Birisi veya bir şey ile araya mesafe koymak
Birisi ya da bir şey ile iletişim ya da samimiyet kurmaktan kaçınmak (s.8)
- 34)** Put the arm on: Birine baskı yapmak
Birini bir şeyi yapmaya zorlama teşebbüsünde bulunmak (s.9)
- 35)** Would give your right arm for: Uğruna her şeyi feda etmek
Bedel ödemeyi göze almak; bir şeye sahip olmak ya da bir şeyi yapmak için çok büyük motivasyona sahip olmak (s.9)
- 36)** Up to your armpits: İliklerine kadar hissetmek
Genellikle olumsuz olan bir durumun ya da teşebbüsün tam içinde olmak (s.9)
- 37)** Go arse over tit: Göt üstü düşmek
Hızlıca ve dramatik bir şekilde devrilmek (s.9)
- 38)** Kiss my arse: Kıçımı ye!
Defol! Cehenneme kadar yolun var! (s.9)
- 39)** Kiss someone's arse: Birinin kıçını öpmek
Yalaka davranmak (s.9)
- 40)** Lick someone's arse: Birinin kıçını yalamak
Yalaka davranmak (s.9)
- 41)** Not know your arse from your elbow: Götünden haberin olmamak
Cahil ve yetersiz olma durumu (s.9)
- 42)** A Pain in the arse: Baş belası olmak
Sinir bozucu, sıkmak olmak (s.9)
- 43)** Rake over the ashes: Geçmişin küllerini eşelemek
Unutulan bir olayla ilgili anıları hatırlamak (s.10)
- 44)** Rise from the ashes: Küllerinden doğmak
Yıkımdan sonra yeniden doğmak, yenilenmek (s.10)
- 45)** Turn to ashes in your mouth: Tadı kaçmak
Hayal kırıklığına uğramak, değersiz hissetmek (s.10)
- 46)** Be asking for trouble: Bela aramak
Kötü olaylarla sonuçlanabilecek bir tavır takınmak (s.10)

- 47)** Bust your ass: Kıçını yırtmak
Bir şeyi yapabilmek için çok uğraşmak (s.10)
- 48)** Chew someone's ass: Birini haşlamak (s.10)
Birinin gözünü korkutmak
- 49)** Cover your ass: Kıçını kollamak
Kendini korumak için önlem almak (s.10)
- 50)** Drag (or haul ass): Sıvışmak
Hızlıca hareket etmek, acele etmek (s.10)
- 51)** Get your ass in gear: Götünü kaldırmak
Acele etmek (s.10)
- 52)** Kick someone's ass: Dünyanın kaç bucak olduğunu göstermek
Birini domine etmek, dövmek ya da mağlup etmek
- 53)** Kiss ass: Kıç yalamak
Yalaka davranmak (s.10)
- 54)** Kiss someone's ass: Birinin kıçını yalamak
Yalaka davranmak (s.10)
- 55)** No skin off your ass: Sikimde değil, derdim değil
Umurunda olmamak, sallamamak (s.10)
- 56)** Not give a rat's ass: İplememek
Bir şeyi sallamamak, umursamamak (s.10)
- 57)** Put someone's ass in a sling: Başını derde sokmak
Birini sıkıntıya sokmak (s.10)
- 58)** Have an axe to grind: Kişisel çıkarı olmak
Bir şeyi yapmak ya da bir şeye bulaşmak için özel, bazen de kötü niyetli, bir motivasyona sahip olma (s.11)

B

- 1)** Throw the baby out with the bathwater: Elinin tersiyle itmek
Gerekli olmayan ya da istenmeyen diğer şeylerle birlikte değerli olan bir şeyi atmak (s. 12)
- 2)** Back to the drawing board: Sil baştan
Bir planın ya da tasarının başarılı olmadığını ve yeniden planlanması ya da tasarlanması gerektiğini belirtmek için kullanılır. (s 12)
- 3)** Back to square one: Beyaz sayfa açmak
Hiçbir ilerleme kaydetmeden başlama noktasına geri dönmek (s. 12)

- 4) Back the wrong horse: Yanlış ata oynamak
Uygun olmayan ve saçma bir tercihte bulunmak (s. 12)
- 5) Be on (org et off) someone's back: Birisiyle uğraşmak
Birinin kafasını ütölemek ya da ütölemeyi bırakmak (s.12)
- 6) Get someone's back up: Küplere bindirmek
Birini sinirlendirmek ya da öfkelenmek (s. 12)
- 7) Get your own back: İntikam almak
İntikam almak (s. 12)
- 8) Know something like the back of your hand: Adı gibi bilmek
Bir şeyi çok iyi bilmek (s. 12)
- 9) Put your back into: Elinden geleni yapmak
Bir olaya heveslice yaklaşmak (s. 13)
- 10) See the back of: Paçayı kurtarmak
İstenmeyen bir kişiden ya da olaydan kurtulmak (s. 13)
- 11) Take a back seat: Bir kenara çekilmek
Daha az önemli bir görev almak ya da görev verilmesi (s. 13)
- 12) With your back to (or up against) the wall: Bir köşeye sıkışmak
Çaresiz bir durumda olmak (s. 13)
- 13) Put a backbone into someone: Gaza getirmek
Birine cesaret vermek ya da daha kararlı bir şekilde davranmasını öğütlemek (s.13)
- 14) Know something backwards: Su gibi bilmek
Bir şeyi çok iyi bilmek (s.13)
- 15) Save someone's bacon: İmdada yetişmek
Bir kimseyi zor bir durumdan ya da tehlikeden kurtarmak (s. 13)
- 16) Bring home the bacon: Ekmek parası kazanmak
Destek olmak, eksikleri tedarik etmek, başarı kazanmak (s. 13)
- 17) Turn up like a bad penny: Kapıdan kovsan bacadan girmek
Eninde sonunda tekrar ortaya çıkan kişi veya şey (s. 13)
- 18) Be left holding the bag: Kabak başına patlamak
Uyarı olmaksızın hoş olmayan bir sorumluluk almak durumunda olmak (s. 13)
- 19) In the bag: Çantada keklik
Güvenceye almış olma durumu (s. 13)
- 20) Fish or cut bait: Bir işe yara!
Bocalamayı bırakıp bir karara varmak (s. 13)

- 21)** Rise to the bait: Sazanlık etmek
Provokasyona gelmek, baştan çıkarılma (s. 13)
- 22)** Behind the eight ball: İçinden çıkılmaz durum
Aleyhine, karışık bir şekilde (s. 13)
- 23)** Have a lot on the ball: Kafası basmak
Birçok yeteneğe sahip olmak (s.14)
- 24)** Keep the ball rolling: İşe kaldığı yerden devam etmek
Bir aktivitenin hızını devam ettirmek, sürdürmek (s. 14)
- 25)** Start the ball rolling: Ön ayak olmak
Başlangıç yapmak, bir olayı harekete geçirmek (s. 14)
- 26)** Go bananas: Manyağa bağlamak
Sinirlenmek, kafayı yemek (s. 15)
- 27)** Jump on the bandwagon: Modaya uymak
Modaya uyan ya da trend olacak bir olayı desteklemek ya da bu olayın içinde yer alan diğer kimseleri destelemek (s. 15)
- 28)** Bang for your (or the) buck: Paranın karşılığını almak
Paranın değeri, verdiği paranın karşılığı (s. 15)
- 29)** Bang people's heads together: Kulaklarını çekmek
İnsanların gözünü korkutmak, özellikle de insanların tartışması engellemek için (s. 15)
- 30)** Break the bank: Malı götürmek
Humarda para kazanmak, ödeyebileceğinden daha fazlasına mal olmak (s. 15)
- 31)** Bark up the wrong tree: Yanlış kapıyı çalmak
Yanlış bir yol seçmek ya da doğru olmayan bir düşüncenin peşinden koşmak (s. 15)
- 32)** Get someone over a barrel: Gafil avlanmak
Birini aciz bir durumda yakalamak, birinin kaderi ellerinizde olmak (s. 16)
- 33)** Scrape the barrel: Kalanlarla idare etmek
En kötü kaliteye sahip olan şeylerle ve insanlarla muhatap olmak durumunda olmak (s. 16)
- 34)** Have bets in the (or your) belfry: Kafayı sıyırmak
İlginç veya çılgın olmak (s. 16)
- 35)** Not bat an eyelid (or eye): Hiçbir şaşırma belirtisi göstermemek
Duygusal ya da farklı bir tepki göstermemek (s. 16)
- 36)** Batten down the hatches: Gemiye fırtınaya hazırlamak
Zor bir durum ya da kriz için hazırlanmak (s. 17)

- 37)** Bring someone or something to bay: Kıstırmak
Kovalanan bir insanı ya da avlanan bir hayvanı köşeye sıkıştırmak (s. 17)
- 38)** Give someone beans: Birini haşlamak
Birine çok kızmak (s. 18)
- 39)** Know how many beans make five: Cin gibi olmak
Zeki olmak; akıllıca davranmak (s. 18)
- 40)** Not have a bean: Beş parasız olmak
Parası olmamak (s. 18)
- 41)** Spill the beans: Baklayı ağzından çıkarmak
Farkında olmadan gizli bilgileri açığa vurmak (s. 18)
- 42)** Bear the brunt of: Ceremesini çekmek, Kabak başına patlamak
Bir talihsizliğin ya da saldırının sonucu dert çekmek (s. 18)
- 43)** Grin and bear it: Ağız kokusunu çekmek
Sabırlı bir şekilde bir acıya ya da talihsizliğe dayanmak (s. 18)
- 44)** Beard the lion in his den (or lair): Aslanı ininde basmak
Bir kimseyle onun mekânında hesaplaşmak (s. 18)
- 45)** Beat a hasty retreat: Toz olmak
Hoş olmayan bir durumla karşılaşmamak için geri çekilmek (s. 18)
- 46)** Beat about the bush: Lafı ağzında gevelemek
Bir noktaya varmaksızın bir konu hakkında tartışmak; yetersiz ve zaman kaybı olma durumu (s. 18)
- 47)** Beat the bushes: Fellik fellik aramak
Detaylıca aramak (s. 19)
- 48)** Beat the pants off: Hezimete uğratmak
Birinden çok çok üstün olmak (s. 19)
- 49)** Bet the daylight out of: Hoşafa çevirmek, Sopa atmak
Birinin haşatını çıkarmak (s. 19)
- 50)** Beat a path to someone's door: Kapısını aşındırmak
İlginç bir konu hakkında birleriyle iletişim kurmaya çalışmak (s. 19)
- 51)** At someone's beck and call: Emrine amade olmak
Birilerinin emirlerini yerine getirmeye her daim hazır olmak (s. 19)
- 52)** Have a bee in your bonnet: Kafaya takmak
Bir şeye obsesif bir şekilde takmak (s. 20)

- 53)** Beat the bejesus out of someone: Fena benzetmek
Bir kimseye uzunca bir süre veya şiddetlice vurmak (s. 20)
- 54)** Scare the bejesus out of someone: Ödünü bokuna karıştırmak
Bir kimseyi çok korkutmak (s. 20)
- 55)** Bell the cat: Tehlikeli bir işi üstüne almak
Ortak yapılan bir işin tehlikeli kısmını üstlenmek (s. 21)
- 56)** With bells on: Etekleri zil çalarak
Heyecanlıca, isteklice (s. 21)
- 57)** Go belly up: Batmak, nalları dikmek, Çuvallamak
İflas etmek (s. 21)
- 58)** Tighten your belt: Kemerleri sıkmak
Ödemelerini asgariye indirmek, tutumlu bir şekilde yaşamak (s. 21)
- 59)** Bend someone's ear: Yol yapmak
Bir şey rica etmek için bir kimseyle büyük bir hevesle konuşmak (s. 21)
- 60)** Bend your elbow: Kafayı çekmek
Alkol tüketmek (s. 21)
- 61)** Bend over backwards: Kıçını yırtmak
Adaletli ve yardımsever olabilmek adına her türlü çabayı göstermek (s. 21)
- 62)** Round the bend (or twist): Bir tahtası eksik
Çılgın, deli (s. 21)
- 63)** Give someone or something a wide berth: Köşe bucak kaçmak
Birinden ya da bir şeyden uzak durma durumu (s. 22)
- 64)** Six of the best: Sopalamak
Sopayla/kamışla vurarak cezalandırmak (s. 22)
- 65)** Bet the farm: Varını yoğunu yatırmak
Sahip olduğu her şeyi riske atmak (s. 23)
- 66)** Between the devil and the deep blue sea: İki ucu boklu değnek
Birbirine eşit iki tehlikeli seçenek arasında kalmak (s. 23)
- 67)** Between a rock and a hard place: İki arada bir derede kalmak
Birbirine eşit iki tehlikeli seçenek arasında kalmak (s. 23)
- 68)** The bird has flown: Sırta kadem basmak
Aradığını kişinin kayıplara karışması (s. 25)
- 69)** Flip someone the bird: Hareket çekmek
Birine öfkelenildiğinde hakaret amaçlı orta parmağın gösterilmesi (s. 25)

- 70)** Kill two birds with one stone: Bir taşla iki kuş öldürmek
Bir defada iki amaca ulaşmak (s. 25)
- 71)** Get the bit between your teeth: Canını dişine takmak
Bir sorunu ya da görevi kararlı ve bağımsız bir şekilde çözmeye çalışmak (s. 26)
- 72)** Bite someone's head off: Birini bozmak
Sertçe ve öfkeli cevap vermek
- 73)** Bite the big one: Tahtalıköyü boylamak
Ölmek (s. 26)
- 74)** Bite the bullet: Acıya göğüs gelmek
Zor bir durumla karşılaşmak, korkunu ve heyecanını belli etmemek (s. 26)
- 75)** Bite the dust: Nalları dikmek
Öldürülmek (s. 26)
- 76)** Bite your tongue: Ağzından yel alsın
Bir şeyi söylememek için büyük bir çaba sarf etmek (s. 26)
- 77)** Put the bite on: Para koparmaya çalışmak
Şantaj yapmak, para elde etmeye çalışmak (s. 26)
- 78)** Beat someone black and blue: Eşek sudan gelinceye kadar dövmek
Birini dövüp yaralar bereler içinde bırakmak (s. 26)
- 79)** Be in someone's black books: Gözden düşme
Biriyle hoşnut olmama durumu (s. 26)
- 80)** Draw a blank: Üstüne bir bardak su içmek
Başarısız olmak (s. 27)
- 81)** Born on the wrong side of the blanket: Gayrimeşru
Gayrimeşru (s. 27)
- 82)** Blaze a trail: Bir ilke imza atmak
Bir şeyi yapan ilk kişi olmak ve diğerlerinin bu yolu takip etmesine öncülük etmek (s. 27)
- 83)** Bleed someone dry (or white): Birini soyup soğana çevirmek
Bir kimsenin sahip olduğu tüm malı mülkü sömürmek (s. 27)
- 84)** Rob someone blind: Birini kazıklamak
Hileli bir şekilde birinden bara söğüşlemek (s. 28)
- 85)** Turn a blind eye: Göz yummak
Fark etmiyor gibi davranmak (s. 28)
- 86)** Make your blood boil: Küplere binmek
Öfkeden kudurmak (s. 29)

- 87)** Make your blood curdle: Kanı donmak
Korkuyla dolmak (s. 29)
- 88)** Make your blood run cold: Kanı donmak
Dehşete düşmek (s. 29)
- 89)** Someone's blood is up: Küplere binmek
Sinirden kudurmuş durumda olmak (s. 29)
- 90)** Blot your copybook: İpliğini pazara çıkarmak
İtibarı yerle bir etmek (s. 29)
- 91)** Blow away the cobwebs: Üzerinden ölü toprağını atmak
Cansızlığı üzerinden atmak, canlanmak ve ferahlamak (s. 30)
- 92)** Blow your cool: Çileden çıkmak
Kontrolü kaybetmek, sinirlenmek (s. 30)
- 93)** Blow a fuse: Dinden imandan çıkmak
Öfkesine yenilmek, sinirlenmek (s. 30)
- 94)** Blow the gaff: Ağzından kaçırmak, pot kırmak
Bir sırrı açık etmek (s. 30)
- 95)** Blow hot and cold: Daldan dala atlamak
İki durum, davranış ve hareket arasında gidip gelmek, bazen heyecanlı bazen isteksiz olmak (s. 30)
- 96)** Blow the lid off: Gözler önüne sermek
Engelleri kaldırmak ve bir şeyi görünür, duyulur hale getirmek (s. 30)
- 97)** Blow someone's mind: Kendinden geçirmek
Birini çok etkilemek (30)
- 98)** Blow off steam: İçini dökmek
Bastırılmış duygulardan veya enerjiden kurtulmak (s. 30)
- 99)** Blow your own horn: Yüksekten atmak
Kendisi ya da başarıları hakkında övgülü sözler etmek (s. 30)
- 100)** Blow someone's socks off: Hayran bırakmak
Birini etkilemek (s. 30)
- 101)** Blow your top: Küplere binmek
Sinir kontrolünü kaybetmek (s. 30)
- 102)** Blow up in your face: Elinde patlamak
Bir planın kötü gitmesi ve sonucunda o plan sahibine kötü etkilerinin olması (s. 30)

- 103)** Blow with the wind: Kaypak olmak, kafasına göre hareket etmek
Tutarlı bir plana göre değil de oluşan koşullara göre hareket etmek (s. 30)
- 104)** Which way the wind blows: Yağmur nereye yağarsa şemsiyesini oraya açma
Durumun nasıl geliştiğine bakıp ona göre hareket etme (s. 30)
- 105)** Between the devil and the deep blue sea: İki ucu boklu değnek
Birbirine eşit iki tehlikeli seçenek arasında kalmak (s. 30)
- 106)** A bolt from the blue: Pat diye, beklenmedik bir şekilde
Beklenmedik olaylar ve haberler zinciri (s. 30)
- 107)** Do something until you are blue in the face: Canını dişine takmak
Başarısızlıkla sonuçlanacak bir işi başarabilmek için büyük çaba sarf etmek (s. 30)
- 108)** Once in a blue moon: Kırk yılın başı
Çok nadiren, neredeyse hiç (s. 30)
- 109)** Out of blue: Pat diye
Beklenmeksizin olan (s. 31)
- 110)** Scream blue murder: Kıyameti koparmak
Oldukça sesli bir protesto eyleminde bulunmak (s. 31)
- 111)** Talk a blue streak: Çenesi düşmek
Durmaksızın ve uzun uzun konuşmak (s. 31)
- 112)** Spare (or save) someone's blushes: Birini utandırmamaya çalışmak
Birini utandırmamak için özel çaba sarf etmek
- 113)** Go by the board: Boşa gitmek, heba olmak
Daha önce planlanan veya tasarlanan bir konunun ihmal veya ret edilmesi (s. 31)
- 114)** Take something on board: Göz önünde bulundurmak
Yeni bir fikri veya olayı tüm boyutuyla düşünme, ele alma (s. 31)
- 115)** Burn your boats: Köprüleri yakmak
Dönülmesi mümkün olmayan tepki vermek (s. 31)
- 116)** Push the boat out: Kesenin ağzını açmak
Harcamalarında ya da kutlamalarında savurganca davranmak (s. 31)
- 117)** Bob's your uncle: Dayısı olmak, torpilli olmak
Her şey yolunda; sorun halloldu (s. 32)
- 118)** Ride bodkin: Balık istifi
Sıkışık bir şekilde yolculuk yapmak (s. 32)
- 119)** Make your blood boil: Küplere binmek
Çok öfkelenmek (s. 32)

- 120)** Make a bolt: Tüymek
Bir şeye doğru hızlıca hareket ederek sıvışmak (s. 32)
- 121)** Go down a bomb: Bomba gibi olmak
Beğeni toplamak (s. 32)
- 122)** Have a bone to pick up with someone: Sorulacak hesabı olmak
Biriyle hem fikir olmama veya birine sinirli olma (s. 33)
- 123)** Work your fingers to the bone: Eşek gibi çalışmak
Çok çalışmak (s. 33)
- 124)** Wouldn't say boo to a goose: Karıncayı bile incitmemek
Bir kimsenin çok utangaç olma durumu (s. 33)
- 125)** Be in someone's black books: Gözden düşme
Biriyle hoşnut olmama durumu (s. 33)
- 126)** Suit someone's book: İşine gelmek
Bir kimse için uygun veya kabul edilebilir olmak (s. 33)
- 127)** Take a leaf out of someone's book: Birini kendine örnek almak
Birinin davranışlarını taklit etmek (s. 33)
- 128)** Get the book: Kapı dışarı edilmek
İşten atılmak, kovulmak (s. 33)
- 129)** Pull (or drag) yourself up by your own bootstraps: Kendi işini kendi görmek
Durumunu kendi çabasıyla düzeltmek (s. 34) ,
- 130)** Be born with a silver spoon in your mouth: Ballı olmak
Yüksek standartları olan zengin bir aileye sahip olmak
- 131)** I wasn't born yesterday: Dünkü çocuk olmamak
Aptal biri olmadığını anlatmak için kullanılan ifade (s. 34)
- 132)** Borrow trouble: Başına dert açmak
Sorunlara sebep olabilecek eylemlerde bulunmak (s. 34)
- 133)** Living on borrowed time: Sayılı günleri kalmak
Beklentilerin aksine hala yaşıyor olmak (s. 34)
- 134)** Be bumping along the bottom: Dibe vurmak
Ekonomi ya da sanayi bağlamında en alt seviyede olmak ve ilerleme ya da gerileme kaydedilememesi durumu (s. 35)
- 135)** Bounce an idea off someone: Birine fikir vermek
Bir konu hakkında geri bildirim almak ve o konuyu geliştirmek için bir kimse ile fikir alışverişinde bulunmak (s. 35)

- 136)** Bounce off the walls: Ele avuca sığmamak
Heyecanlı ve tedirgin olmak (s. 35)
- 137)** Bow and scrape: El pençe divan durmak
Otorite sahibi olan bir kimseye yalakaca davranmak (s. 35)
- 138)** Bow down in the house of Rimmon: Kıç yalamak, davasını satmak
Uyumlu olabilmek adına prensiplerinden vazgeçme (s. 35)
- 139)** Think outside the box: Kalıpların dışında düşünmek
Orijinal, yaratıcı ve ilerici fakirlere sahip olmak (s. 36)
- 140)** Sort out the men from the boys: Sapla samanı birbirinden ayırmak
Bir gruptaki insanların hangilerinin gerçek anlamda cesur, hırslı ve olgun olduğunu göstermek ya da kanıtlamak (s. 36)
- 141)** Have something on the brain: Aklını bir şeyle bozmak
Bir şey ile obsesif olma durumu (s. 36)
- 142)** Rack your brains: Kafa patlatmak
Bir şeyi düşünmek veya hatırlamak için büyük bir çaba göstermek (s. 36)
- 143)** Have your bread buttered on both sides: Bir eli yağda, bir eli balda
Zenginlik içinde yaşamak (s. 37)
- 144)** Know on which side your bread is buttered: İyi yere kapak atmak
Avantajın nereden geldiğini bilmek (s. 37)
- 145)** Someone's bread and butter: Ekmek kapısı
Birinin yiyeceği, içeceği; gelir kapısı (s. 37)
- 146)** Take the bread out of people's mouths: Ekmegine mani olmak
İnsanları, özellikle de adaletli olmayan yollarla, insanca yaşamaktan mahrum etmek (s. 37)
- 147)** Break a leg: Şeytanın bacağı kırılmak
İyi şanslar anlamında kullanılmaktadır (s. 37)
- 148)** Break the mould: Ezber bozmak
Farklı şeyler yaparak daha önce zorlayıcı olan olay ve davranışları olumlu bir şekilde sonlandırmak (s. 37)
- 149)** Make a clean break: Sil baştan başlamak
Bir ilişki ya da hoş olmayan durum sonrası yeni bir başlangıç yapmak (s. 37)
- 150)** Save your breath: Nefesini boşa tüketme
Söylediklerinin hiçbir anlamının olmaması (s. 38)
- 151)** Breathe down someone's neck: Ensesinde olmak
Birini sürekli takip ve kontrol etmek (s. 38)

- 152)** Come up against (or hit) a brick wall: Duvara toslamak
Bir şeyleri yapmaya çalışırken zor bir durum veya engel ile karşılaşmak (s. 38)
- 153)** Burn your bridges: Köprüleri yakmak
Dönülmesi mümkün olmayan tepki vermek (a. 38)
- 154)** Bring home the bacon: Ekmek parası kazanmak
Destek olmak, eksikleri tedarik etmek, başarı kazanmak (s. 38)
- 155)** Bring the house down: Kahkahadan kırıp geçirmek
Genellikle kahkaha ve alkış ile ifade edilecek biçimde seyirciyi coşturmak (s. 38) ,
- 156)** Bear the brunt of: Ceremesini çekmek
Bir talihsizliğin ya da saldırının sonucu dert çekmek (s. 39)
- 157)** Pass the buck: Topu başkasına atmak
Bir konu ile ilgili sorumluluğu başkasına yüklemek (s. 40)
- 158)** Kick the bucket: Eşek cennetini boylamak
Ölmek (s. 40)
- 159)** Play silly buggers: Malca davranmak
Aptal bir şekilde hareket etmek (s. 40)
- 160)** Bite the bullet: Acıya göğüs gelmek
Zor bir durumla karşılaşmak, korkunu ve heyecanını belli etmemek (s. 40)
- 161)** Sweat bullets: Ecel terleri dökmek
Heyecanlı ve endişeli olmak (s. 40)
- 162)** Take (or grab) the bull by the horns: Elini taşın altına koymak
Zor, tehlikeli ve hoş olmayan bir durumla cesaretli ve kararlı bir biçimde baş etmeye çalışmak (s. 40)
- 163)** Have a bun in the oven: Karnı burnunda olmak
Hamile olmak (s. 41)
- 164)** Burn your boats (or bridges): Köprüleri yakmak
Dönülmesi mümkün olmayan tepki vermek (s. 41)
- 165)** Burn the candle at both ends: Kendini paralamak, Kendisini helak etmek
Aynı anda birden fazla doğrultuda enerjisini ve kaynakları boşa harcamak (s. 41)
- 166)** Burn your fingers: Ağzı yanmak
Kendi eylemlerinden dolayı sonucu iyi olmayan durumlarla karşılaşmak (s. 41)
- 167)** Burn the midnight oil: Geceyi gündüze katmak
Çok geç saatlere kadar okumak ya da çalışmak (s. 41)

- 168)** Burn rubber: Tabanları yağlamak
Hızlıca kaçmak, sürmek (s. 41)
- 169)** Someone's ears are burning: Kulakları çınlamak
Yokluğuna rağmen kendisi hakkında konuşulduğunu içgüdüsel olarak hissetmek durumu (s. 41)
- 170)** Bursting at the seams: İğne atsan yere düşmez
Tıka basa olmak (s. 42)
- 171)** Burn your head in the sand: Başını kuma gömmek
Hoş olmayan gerçekleri görmezden gelmek; gerçeklerle yüzleşmeyi kabul etmemek (s. 42)
- 172)** Beat about the bush: Lafı ağzında gevelemek
Bir noktaya varmaksızın bir konu hakkında tartışmak; yetersiz ve zaman kaybı olma durumu (s. 42)
- 173)** Beat the bushes: Fellik fellik aramak
Detaylıca aramak (s 42)
- 174)** Hide your light under a bushel: Rengini belli etmemek
Başarılar ve yetenekler konusunda sessiz kalmak (s. 42)
- 175)** Have butterflies in your stomach: Midesine kramplar girme
Heyecandan dolayı rahatsız edici bir duyguya sahip olmak (s. 43)
- 176)** Push (or press) someone's buttons: Damarına basmak
Birini provoke etmede başarılı olmak (s. 43)
- 177)** Let bygones be bygones: Eski defterleri kapamak
Geçmiş sorunları, dertleri unutmak (s. 43)

SONUÇ ve ÖNERİ

Sayısal veriler ışığında diyebiliriz ki A harfindeki yaklaşık 250 madde başının 58 adedi deyim olarak değerlendirilebilecek özelliktedir. Bu da A harfindeki toplam madde başı sayısının yaklaşık olarak %25'ine karşılık gelmektedir. Buna % 5 gibi çok ciddi bir yanılma payını da eklersek %30 yapar. B harfiyle ilgili de durum çok farklı değildir. Yaklaşık 750 madde başının 177 adedi deyim olarak değerlendirilebilecek özelliktedir. Bu da toplam madde başı sayısının %25 oranındaki madde başının deyim olduğunu; aynı şekilde buna da % 5 gibi bir yanılma payının eklenmesiyle B harfinde ancak % 30 oranında deyim bulunduğunu anlamına gelmektedir. Söz konusu sözlükte şimdilik iki harfteki değerlendirmeye yetinilmiştir. Bunun nedeni bir makale sınırlarını hacim olarak aşmama düşüncesidir. Bu konuda daha sonra aynı sözlüğün diğer harflerinin de incelenmesi hedeflenmektedir. Diğer harflerde de sayısal verilere başvurularak sözlüğün tamamındaki oranların ortaya çıkarılması sonucunda genel bir yargıya gidilecektir. Bu bağlamda çalışmamızda irdelenen sözlükteki A ve B harflerinden hareketle diyebiliriz ki ön kapağında "Deyimler Sözlüğü" yazan bu sözlükte %70/75 oranında deyim olmayan söz öbekleri mevcuttur. Her ne kadar arka kapakta sözlüğün içeriğinde deyimlerin dışında söz öbeklerinin bulunduğu söylenmiş olsa da söz konusu açıklama sözlükteki bu

sorunu ortadan kaldırmamaktadır. Sözlükteki deyim oranı %80 dolayında olsa idi belki böylesi bir durum arka kapaktaki gibi bir açıklamayla anlatılmış olabilir ve durum anlaşılabilirdi. Ancak bir sözlüğün başına deyimler sözlüğü yazılmasına rağmen içeriğinde %25/30 dolayında deyim bulunuyorsa; bu durum, sözlüğün sağlıklı bir yapıda olmadığını düşündürür. Eğer ki sözlüğü hazırlayan, madde başlarından deyim olmayan söz öbeklerinin yanına veya herhangi bir yerine, bu söz öbeklerinin ne olduğunu (atasözü, kalıp söz vb.) yazmış olsaydı sorun ortadan kalkabilirdi; ancak sözlükte böyle bir yola gidilmemiş ve hiçbir madde başına böylesi bir açıklayıcı ibare konmamıştır. Bu da sözlükteki söz öbeklerinin türüne ilişkin bir sorunu beraberinde getirmektedir. Sözlüğün bundan sonraki baskılarında bu durumun düzeltilmesi son derece önemlidir.

KAYNAKÇA

- Aksoy, Ö. A. (1988). *Atasözleri ve Deyimler sözlüğü I.*, İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Akyalçın, N. (2007). *Türkçe İnkilemeler Sözlüğü*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Akyalçın, N. (2012). *Türkçemizin anlamsal zenginlikleri deyimlerimiz*, Eğiten Kitap, Ankara,
- Akyalçın, N. (2012). *Türkçemizin incileri atasözlerimiz (2)*. Ankara: Eğiten Kitap.
- Bilgin, M. (2006). *Anlamdan anlatıma Türkçemiz (2. Baskı)*. Ankara: Anı Yayınları.
- Gökdayı, H. (2012). *Türkçede kalıp sözler*. İstanbul: Kriter Basın Yayım Dağıtım.
- Hengirmen, M. (2007). *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü 2*. Ankara: Engin Yayınevi.
- Parlatır, İ. (2008). *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü II*. Ankara: Yargı Yayınevi.
- Longman Pocket Idioms Dictionary. (2002)., İngiltere: Pearson Education Limited.
- Püsküllüoğlu, A. (1995). *Türkçe Deyimler Sözlüğü*. Ankara, Arkadaş Yayınları.
- Oxford Dictionary of Idioms. (2004). Second Edition, Edited by Judith Siefring, New York: Oxford UP.
- Tülbentçi, F. F. (1963). *Türk Atasözleri ve Deyimleri*. İstanbul: İnkılâb ve Aka Kitabevleri.